

Ilmiöiden kulttuurinen näkökulma keskusteluun

Antti Teittinen & Hanna Mattila

Kulttuurintutkimus-lehden esittelyssä todetaan sen olevan ”monitieteinen aikakauslehti, joka käsittelee ja esittelee kulttuuriin kohdistuvaa tutkimusta. Kulttuurintutkimuksen aiheita ovat kulttuurin muutos ja merkitykset sekä kulttuurierot. Kulttuurin ilmiöitä ja niiden tutkimusta tarkastellaan monitieteisesti esimerkiksi globaalistumisen, toiseuden, sukupuolen ja uuden teknologian kautta.” Lehden laaja intressi ottaa huomioon kulttuurien moninaisuuden ja avaa näkökulmia erityisesti siihen, miten kulttuurien merkitykset näkyvät yhteiskunnissa ja miten yhteiskunnat ovat globalisaationkin aikakautena kulttuurisesti erilaisia keskenään.

Tässä kaksoisnumerossa (1–2/2018) julkaistaan viisi keskenään hyvin erilaista tieteellistä artikkelia. Rikselokuvien analyysi, seksuaalioppaiden sisältämä viesti, vastaanottokeskusten äänimaisema, teknologian rytmittämä arkitodellisuus ja sosiaalisen median välineiden vanhentuminen tämän lehden artikkelien teemoina nostavat esiin kiinnostavia kysymyksiä. Ensimmäinen kysymys näiden teemojen kohdalla on, kuinka ne avaavat sellaisia tutkimuksellisia näkökulmia nyky-yhteiskunnasta, joi- ta ei nopean journalismin yhteiskunnallisessa keskustelussa juuri käydä ollenkaan. Toisena kysymyksenä on, kuinka lehtemme osallistuu näiden kulttuuristen ilmiöiden tieteen sisäiseen keskusteluun esimerkiksi niiden tutkimussuuntauksista ja –traditioista.

Pyrittäessä edes lyhyesti vastaamaan näihin kysymyksiin, on aluksi todettava, että tämän numeron artikkelit tarkastelevat kulttuurintutkimuksellisesta näkökulmasta ilmiöitä, joiden kuvauksessa

kulttuurisuus ei perinteisesti ole ollut eksplisiittisen kiinnostuksen kohteena. Siksi niiden tuottamiin kulttuurisiin merkityksiinkään ei kiinnitetä ehkä riittävästi huomiota. Ei, vaikka ilmiöiden selittämisen kannalta se voisi olla olennaista. Esimerkiksi rikoselokuvien kohdalla ei yleensä kiinnitetä huomiota niiden utooppisuuteen, vaikka utooppisuus on rikoselokuvissa juuri keino esittää asiat epätavanomaisella, toisella tavalla. Samoin seksuaalioppaiden opit kyseenalaistavat seksuaalisuuteen liittyviä stereotypioita ja keskittyvät oman seksuaalisen nautinnon tavoitteluun. Vastaanottokeskustenkaan äänimaisemat eivät välttämättä ole sellainen seikka, johon ensimmäiseksi niiden perustamisessa olisi kiinnitetty huomiota. Mutta kuitenkin äänimaisemat ovat elinympäristöämme ja äänillä on suuri vaikutus esimerkiksi viihtyvyyteen. Teknologian hyödyistä ja haitoista voi lukea päivittäin mediasta. Älylaitteiden verkottuneisuutta pidetään itsestäänselvyytenä, mutta vallan- ja kontrollintutkimuksen näkökulmasta se näyttäytyy jopa pelottavana. Sosiaalisen median käyttö ja sen nopea muuttuminen tai kehitys(?) jättää myös jälkeensä kiinnostavia ilmiöitä, joiden analyysissa on nähtävissä, kuinka vaikeaa on ennakoida some-alustojen pysyvyyttä/ei-pysyvyyttä.

Tässä lyhyesti tämän lehden kattaus. Itse artikkelien kirjoittajat osaisivat varmasti paremmin tiivistää viestinsä. On kuitenkin tärkeää huomata, että kaikki tämän lehden artikkelit vastaavat omalla tavallaan, omaa aineistoaan peilaten kahteen edellä esitettyyn kysymykseen. Artikkelit kertovat yhteiskunnasta ensisijaisesti kulttuurisesta näkökulmasta. Ne käsittelevät humanistiselle ja yhteiskunnalliselle tutkimukselle tuttuja aiheita, mutta lähestyvät näitä epätavanomaisesta näkökulmasta, tradition ulkopuolelta tai sitä murtaen. Tässä yhteydessä nouseekin ajankohtaiseksi vielä kolmas kysymys. Kuinka nämä tärkeät, kiinnostavat ja epätavanomaiset analyysinäkökulmat saataisiin nostettua laajempaan keskusteluun? Tieteellisen tutkimustiedon suodattuminen julkiseen keskusteluun on kuitenkin arvokysymys eli se riippuu siitä millaiset arvot yhteiskunnissa ovat kulloinkin hallitsevia. Me Kulttuurintutkimuksessa uskomme, että eri asioiden ja ilmiöiden kulttuurisuutta painottava tutkimus voi tuoda uusia sekä tarpeellisia näkökulmia yhteiskunnalliseen keskusteluun ja muuttaa sen suuntaa.

Kulttuurintutkimus on saanut lehden julkaisemiseen Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuavustusta ja kulttuurilehtitukea Taiteen keskuslaitokunnalta.